

สารบัญ

นิติศาสตร์แนวพุทธ

บทนำ นิติศาสตร์กับธรรมศาสตร์

๑. หลักการพื้นฐาน

กฎหมาย ต้องมาจากธรรม ต้องชอบธรรม และต้องเพื่อธรรม

กฎหมายต้องไม่แปลกแยกจากกฎธรรมชาติ

พัฒนาคนให้รู้จักเคารพสิทธิกันและกัน

แต่ต้องรู้ทันว่าที่ห้ามมนุษย์ไม่มีสิทธิ

ถึงจะพัฒนาระบบขึ้นมาหลากหลาย

ทุกระบบต้องลงกันได้บนฐานหนึ่งเดียวแห่งธรรม

จุดหมายของสังคม คือจุดหมายของกฎหมาย

แต่สุดท้าย จุดหมายของกฎหมายต้องสนองจุดหมายของชีวิตคน

การปกครองที่แท้ และกฎหมายที่ถูก

ต้องมีจุดหมายสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์

กระบวนการในการบัญญัติกฎหมาย

กฎหมายโดยหลักการ กับกฎหมายโดยบัญญัติ

กฎหมายที่แท้ประสานประโยชน์ของบุคคลกับสังคม

และประสานสมมติของมนุษย์ เข้ากับความจริงแท้ของธรรมชาติ

๒. หลักแห่งปฏิบัติการ

๗๙

ถ้าคนอยู่ในหลักการ ก็ไม่ต้องมีกฎหมาย

ถ้ากฎหมายไม่ใช่เพื่อหลักการ ก็ไม่ควรให้เป็นกฎหมาย

๗๙

จะรักษาธรรมให้แก่สังคมได้ ต้องรักษาคุณภาพให้แก่ใจของตน

๘๐

พฤติกรรมจะถึงภาวะแห่งคุณภาพ

เมื่อจิตใจและปัญญามาประสานอย่างสมดุล

๘๑

ความเคร่งครัดในวินัย ประสานกับจิตใจที่ไม่ยึดมั่น

ค่านึงแต่จะรักษาธรรมเพื่อประโยชน์สุขของปวงชน

๘๐๗

ความยึดมั่นกฎหมาย หลงติดในสมมติ จะกลายเป็นภัย

แต่ถ้าเข้าถึงธรรมที่เป็นฐานของกฎหมาย ก็จะกลายเป็นแก่นจิตศาสตร์ที่แท้

๑๑๔

อารยธรรมของมนุษย์จะยั่งยืนเพียงใด

อยู่ที่ภูมิธรรมภูมิปัญญาในการจัดการกับสมมติ

๑๒๔

บทส่งท้าย มองอดีตถึงปัจจุบันเพื่อสร้างสรรค์อนาคต

๑๓๑

คุณภาพโดยรวมของสังคมสัมฤทธิ์ได้

ด้วยการจัดการทางสังคมสู่เป้าหมายแห่งการพัฒนาคน

๑๓๑

บรรณานุกรม

๑๔๔